

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2000-2001

5 juli 2001

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR BINNENLANDSE AANGELEGENHEDEN, HUISVESTING EN STEDELIJK BELEID

Interpellatie van de heer Boudewijn Laloo tot de heer Paul Van Grembergen, Vlaams minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Huisvesting en Ambtenarenzaken, over de financiële situatie van de Vlaamse centrumsteden

Met redenen omklede moties

Vraag om uitleg van mevrouw Hilde De Lobel tot de heer Paul Van Grembergen, Vlaams minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Huisvesting en Ambtenarenzaken, over de opportuniteit van de externe auditcommissie voor het OCMW

Vraag om uitleg van mevrouw Hilde De Lobel tot de heer Paul Van Grembergen, Vlaams minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Huisvesting en Ambtenarenzaken, over het inzagerecht en het bezoekrecht van OCMW-raadsleden

Vraag om uitleg van mevrouw Hilde De Lobel tot de heer Paul Van Grembergen, Vlaams minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Huisvesting en Ambtenarenzaken, over de geheimhoudingsplicht van OCMW-raadsleden

Interpellatie van mevrouw Veerle Heeren tot de heer Paul Van Grembergen, Vlaams minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Huisvesting en Ambtenarenzaken, over de financieringsstromen in en de organisatie van de socialehuisvestingssector

Commissie voor Binnenlandse Aangelegenheden, Huisvesting en Stedelijk Beleid

Donderdag 5 juli 2001

VOORZITTER : De heer Jan Penris

– *De interpellatie wordt gehouden om 10.15 uur.*

Interpellatie van de heer Boudewijn Laloo tot de heer Paul Van Grembergen, Vlaams minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Huisvesting en Ambtenarenzaken, over de financiële situatie van de Vlaamse centrumsteden

De voorzitter : Aan de orde is de interpellatie van de heer Laloo tot de heer Van Grembergen, Vlaams minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Huisvesting en Ambtenarenzaken, over de financiële situatie van de Vlaamse centrumsteden.

De heer Laloo heeft het woord.

De heer Boudewijn Laloo : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, dit is mijn eerste interpellatie. Ik reken op uw begrip als ik procedurefouten zou begaan.

Naast parlamentslid ben ik schepen van Financiën van Brugge, Vlaanderens derde grootste stad. Sinds enkele jaren doet de Vlaamse overheid inspanningen om een volwaardig stedelijk beleid te voeren. Ze beseft dat de Vlaamse steden met specifieke problemen te kampen hebben. Een oplossing daarvoor hangt af van het initiatief van de gemeenten en van financiële steun van de gewestelijke overheid. Een mooi voorbeeld daarvan is het Sociaal Impulsfonds.

De Vlaamse centrumsteden maken zich zorgen over de toekomst. Een studie van Dexia voorspelt dat de 308 Vlaamse gemeenten, door alle veranderingen die in het verschiep liggen, in 2006 een financieel tekort van 53 miljard frank zullen hebben, na uitputting van de reservefondsen. Voor de centrumsteden alleen gaat het om een tekort van 5 miljard frank. De redenen daarvoor zijn bekend.

De heren Vandenbossche en De Cock hebben over dit onderwerp al interpellaties gehouden.

Zonder een pleidooi pro domo te willen houden, wens ik deze problematiek te illustreren aan de hand van een concreet voorbeeld. De liberalisering van de energiemarkt zal zorgen voor een vermindering van de inkomsten uit dividenden. Daarnaast moet een stad als Brugge tegen 2006 het gemeentelijk aandeel in de elektriciteitsintercommunale hebben opgetrokken tot 75 percent. Dat impliceert een investering van 2,1 miljard frank. Momenteel bedraagt haar aandeel immers slechts 12,7 percent. De stedelijke inkomsten zullen afnemen door de federale belastingverlaging. In 2006 zal Brugge 50 miljoen frank minder ontvangen, op een begroting van 6 miljard frank. Ondanks alle retoriek zal de politiehervorming Brugge nog altijd jaarlijks 70 tot 80 miljoen frank kosten. Daarbij komen nog de kosten van de zaken die in de sectorale akkoorden werden beloofd, zoals maaltijdcheques en een hospitalisatieverzekering.

Al deze kosten zijn niet typisch voor de centrumsteden, maar zullen daar extra zwaar doorwegen. Door hun centrumfunctie hebben de centrumsteden immers een bijzondere sociaal-maatschappelijke positie. Niet zelden zijn ze een toeristische trekpleister. Dat heeft financiële implicaties voor bijvoorbeeld de politiehervorming.

Onlangs hebben de centrumsteden samen een persconferentie georganiseerd en hun beklag gedaan over hun financiële nood. Het is bijzonder moeilijk geworden om betrouwbare projecties te maken voor de toekomst. Heel wat maatregelen zijn immers bijzonder vaag. Sommige steden, waaronder Brugge, hebben besloten de belastingen te verhogen.

Mijnheer de minister, welke maatregelen zal de Vlaamse regering nemen om de financiële toestand van de Vlaamse centrumsteden te verlichten ?

Laloo

Wanneer zullen de steden gebruik kunnen maken van het extra miljard frank dat is ingeschreven in de begroting van 2001 ? Het is bekend dat mee in het licht van de Dexiastudie de centrumsteden graag willen dat dit bedrag wordt opgetrokken naar 5 miljard frank. Minister-president Dewael verklaarde deze week dat het extra geld dat Vlaanderen krijgt door het Lambermontakkoord, onder andere zal worden gebruikt om de dalende belastinginkomsten van de gemeenten te compenseren.

Hoe zal de bijzondere functie van de centrumstudie financieel worden gehonoreerd ? In welke mate zal bij de aangekondigde hervorming van het Gemeentefonds rekening worden gehouden met de centrumfunctie van de steden als herverdelingscriterium ?

Mijnheer de minister, in uw antwoord op de interpellaties van de heren De Cock en Vandenbossche stelde u dat een voorontwerp van decreet inzake de hervorming van het Gemeentefonds voor het reces zou worden voorgelegd aan de regering, en dat er na het reces zou over worden gestemd. Zal deze timing worden geëerbiedigd ?

De voorzitter : De heer Holemans heeft het woord.

De heer Dirk Holemans : Mijnheer Laloo, het toeristische karakter van een aantal centrumsteden zal ongetwijfeld ook positieve financiële implicaties hebben, en niet alleen negatieve. De commissie voor Binnenlandse Aangelegenheden wordt bijna wekelijks geconfronteerd met de financiële problematiek van de gemeenten. Mijns inziens heeft de Vlaamse regering reeds haar verantwoordelijkheid genomen. Op 18 mei besloot ze immers om voortaan de financiële gevolgen van al haar beslissingen voor de lokale overheden te onderzoeken.

Mijnheer de minister, is het mogelijk om van die onderzoeken een verslag over te maken aan het Vlaams Parlement ? Dat zou wellicht een heleboel vragen in deze commissie voorkomen, en ons de nodige informatie verschaffen om een degelijk debat te voeren.

Ten slotte lijkt het mij logisch dat de gemeenten meer geld krijgen als het budget van de Vlaamse overheid groter is dan verwacht, op voorwaarde dat de gemeenten zich verantwoordelijk gedragen. In Gent blijft men bijvoorbeeld de gemeentelijke inkomsten verminderen. Ik heb daar vragen bij. Het mag niet de bedoeling zijn dat een stad of gemeente zich een goed imago aanmeet door de be-

lastingen te verlagen, om vervolgens aan te kloppen bij de Vlaamse overheid voor meer geld. De gemeenten moeten beseffen dat ze in de eerste plaats zelf voor hun inkomsten moeten zorgen. In de nota van de Vlaamse regering over het kerntakendebaat wordt duidelijk gezegd dat er moet worden gestreefd naar maximale fiscale autonomie.

De voorzitter : De heer Laloo heeft het woord.

De heer Boudewijn Laloo : Mijnheer Holemans, mijns inziens kan het geen kwaad om te wijzen op de specifieke situatie van de centrumsteden. Gent behoort niet tot deze groep, maar zit op een hoger niveau.

Het toeristisch karakter van sommige centrumsteden heeft ongetwijfeld een positieve impact, maar dan in de eerste plaats op de plaatselijke economie. U mag echter niet vergeten dat bijkomende taken altijd voor bijkomende kosten zorgen. Bij de politiehervorming en de bijbehorende dotatie zou bijvoorbeeld in aanmerking moeten worden genomen dat er extra politieagenten werken in de Zeebrugse haven. Ten slotte spreekt het voor zich dat de gemeenten in de eerste plaats zelf naar inkomsten moeten zoeken en hun budget in evenwicht moeten proberen te brengen door besparingen.

De voorzitter : Minister Van Grembergen heeft het woord.

Minister Paul Van Grembergen : Mijnheer de voorzitter, dat het hier de eerste interpellatie van de heer Laloo betreft, heeft geen enkel belang. Ik ben verheugd dat u de vrije inbreng honoreert. De bestaande reglementen dienen enkel als houvast wanneer iets dreigt verkeerd te lopen. Ze mogen zeker de inbreng in de discussie niet belemmeren.

Ik wil hier in de eerste plaats nog eens herhalen wat ik in het verleden al herhaaldelijk heb gesteld. Aangezien ze in onze democratie het basisniveau vormen, hecht ik veel belang aan het goed functioneren van de gemeenten. Hier zijn uiteraard bepaalde gevolgen aan verbonden. De gemeenten moeten over een degelijk financieel beheer en over de nodige financiële mogelijkheden beschikken.

Als bevoegd minister heb ik contact opgenomen met de Vlaamse burgemeesters en gouverneurs. Bij die gelegenheden werd ik van heel wat bestaande bezorgdheden op de hoogte gebracht. De Vlaamse regering heeft hier begrip voor en wil op dit vlak haar medeverantwoordelijkheid opnemen.

Van Grembergen

Uit de verklaring die de minister-president eerder deze week heeft afgelegd, blijkt duidelijk dat dit signaal van de gemeenten op de tafel van de Vlaamse regering ligt. De minister-president wil voor een principiële ondersteuning zorgen en de bestaande vragen beantwoorden. De Vlaamse regering wil op dit vlak een duidelijke politieke keuze maken.

Het voorontwerp van decreet tot herziening van het Gemeentefonds voorziet in een grondige hertekening van de financieringsstromen naar de gemeenten. Zoals ik vroeger al heb gezegd, zal ik dit voorontwerp van decreet aan de Vlaamse regering voorleggen. Uiteraard moet dit voorontwerp van decreet de discussieproef binnen de Vlaamse regering nog doorstaan. Het voorontwerp van decreet is klaar en zal aan de Vlaamse regering worden voorgelegd.

Zoals eerder al is gezegd, is het de bedoeling om het Investeringsfonds en een gedeelte van het SIF, namelijk het Waarborgfonds, toe te voegen aan de normale middelen van het Gemeentefonds. De huidige regelgeving heeft veel gemeentebesturen zorgen gebaard. Vaak zijn er zoveel administratieve verplichtingen dat de gemeenten hiervoor bijkomend personeel moeten inzetten. De koppeling van de middelen van het Investeringsfonds en van het Waarborgfonds aan het Gemeentefonds zal zeker voor een vereenvoudiging van het systeem zorgen.

Ik ben eveneens bereid om voor de SIFplus-middelen in een afzonderlijk decreet te voorzien. Dit zou in een versterking van het stedelijk beleid moeten resulteren. Dit is uitdrukkelijk opgenomen in het Vlaams regeerakkoord.

Het stedelijk beleid vormt een essentieel onderdeel van het Vlaams regeerakkoord. Het voorontwerp van decreet op de SIFplus-middelen zal onmiddellijk na het zomerreces aan de Vlaamse regering worden voorgelegd. Dit voorontwerp van decreet zal gericht zijn op een specifiek stedelijk beleid.

Mijns inziens bestaat er in deze commissie een grote eensgezindheid over de belangrijke rol die de centrumsteden in het Vlaamse weefsel vervullen. In de loop van de komende twaalf jaar zullen het opdrachtssysteem, het weefsel en het stedelijk patroon van die steden worden gesaneerd. Hoe langer we dit uitstellen, hoe groter het ongenoegen zal worden. Op dit vlak is de Vlaamse regering vastbe-

sloten om het ongenoegen van de burger weg te nemen.

Via het Gemeentefonds is in de begroting van 2001 een krediet van 1 miljard frank uitgetrokken als een aanvullende tegemoetkoming aan de gemeenten. Dit bedrag zal nog in de loop van dit jaar ter beschikking van de gemeenten worden gesteld. Dit betekent uiteraard dat de discussie in de centrumsteden over de aanwending van die bijkomende middelen nog dit jaar kan worden gevoerd.

De Vlaamse regering heeft een voorontwerp van decreet goedgekeurd houdende de ondersteuning van stadsvernieuwingsprojecten. Momenteel bevindt dit voorontwerp van decreet zich voor advies bij de Raad van State. Dit voorontwerp van decreet heeft betrekking op de grootsteden Antwerpen en Gent, op de regionale steden Aalst, Brugge, Hasselt, Genk, Kortrijk, Leuven, Mechelen, Oostende, Roeselare, Sint-Niklaas en Turnhout en op het tweetalig gebied Brussel-Hoofdstad, waar de VGC als Vlaamse partner en als bevoegde instelling zal optreden.

In het kader van dit voorontwerp van decreet heeft de Vlaamse regering bij de begrotingscontrole van maart 2001 beslist om in een bedrag van 1 miljard frank te voorzien. Deze beslissing gaat ten laste van het financieringsfonds voor schuldafbouw en eenmalige investeringsuitgaven.

Het is de bedoeling om de steden en de VGC door middel van deze maatregel te stimuleren om de kwaliteit van de fysieke leefomgeving in bepaalde stadsdelen te verbeteren door de realisatie van innoverende projecten. Het is tevens de bedoeling om hierbij gebruik te maken van PPS-formules. Deze formules bieden ons namelijk de mogelijkheid om elke frank aan overheidsmiddelen in de praktijk te verdubbelen. Op die manier kan de samenwerking met de privé-sector in het efficiënt gebruik van meer middelen resulteren. Ik hoop dat de parlementaire bespreking van het ontwerp van decreet kort na het zomerreces zal kunnen aanvangen.

De initiatieven van de Vlaamse regering bevinden zich eigenlijk in een cluster. Het gaat hier om een complementaire versterking van het stedelijk beleid. In de huidige verdelingsregeling van het Gemeentefonds, vastgelegd in het decreet 7 van november 1990, wordt de centrumfunctie van de gemeenten via opvolgende mechanismen gehonoreerd.

Van Grembergen

Ik wil hier toch enkele percentages geven. 15,55 percent van de totale dotatie van het Gemeentefonds is momenteel voorbehouden aan de gemeenten met meer dan 50.000 en met minder dan 150.000 inwoners. Het gaat hier om de steden Roeselare, Genk, Oostende, Hasselt, Sint-Niklaas, Kortrijk, Aalst, Mechelen, Leuven en Brugge.

Deze indeling valoriseert de centrumfunctie van deze steden in die mate dat een toevoeging aan de groep van de overige gemeenten tot een aanzienlijke reductie van het aandeel van deze centrumsteden ten voordele van de kleinere gemeenten zou leiden. Abstractie makend van de bijzondere behandeling van de grootsteden Antwerpen en Gent, krijgt de groep van de centrumsteden 27,6 percent van de middelen, hoewel hun bevolkingsaandeel slechts 14,3 percent is. De overige gemeenten krijgen 72,5 percent van de middelen, voor een bevolkingsaandeel van 85,7 percent.

Voor alle maatstaven, met uitzondering van deze van de fiscale draagkracht, wordt het basisgetal vermenigvuldigd met het aantal inwoners. Ik geef een voorbeeld : het basisgetal voor het aantal leerlingen in een gemeente is gelijk aan het aantal leerlingen vermenigvuldigd met het aantal inwoners in de gemeente. Hierdoor worden grote gemeenten bevoordeeld.

Een aantal maatstaven en wegingscoëfficiënten waarop de verdeling van de dotatie gebaseerd is, zijn gekozen omdat ze de problematiek van de centrumsteden onder de aandacht brengen. Ook andere centrumgemeenten dan de groep met 50.000 tot 150.000 inwoners worden zo bevoordeeld. Het betreft de volgende maatstaven en wegingscoëfficiënten : de grote weging voor de maatstaf 'aantal inwoners' – 40 percent -, de maatstaf 'actieve bevolking tewerkgesteld in de gemeente', de maatstaf 'bevolkingsdichtheid' en de maatstaf 'aantal leerlingen in het hoger en secundair onderwijs voor gemeenten met meer dan 10.000 inwoners'.

In het voorontwerp van decreet over het Gemeentefonds worden, naast het criterium financiële draagkracht, een aantal criteria toegevoegd die specifiek betrekking hebben op sociale problemen en achtergestelde buurten. Die zullen gelden voor alle gemeenten. Maar het is bekend dat die situaties zich meer voordoen in de steden. Deze maatstaf is voor hen dus gunstig. Vandaag kan ik niet vooruitlopen op de concrete technische uitwerking hiervan.

Naar aanleiding van wat de heer Holemans heeft gezegd, wil ik stellen dat de effectrapportering een belangrijk instrument zal vormen. De Vlaamse regering heeft daarover unaniem een beslissing goedgekeurd. Gisteren heb ik de federale minister Picqué gevraagd om ook op het federale niveau een effectrapportering in te voeren voor federale beslissingen met gevolgen voor gemeenten en steden. Ik had de indruk dat minister Picqué gunstig stond tegenover dit voorstel dat hij aan de federale regering zou voorleggen.

De vraag om de parlementen hierover te informeren, zal ik aan de andere ministers voorleggen. Elke minister neemt beslissingen, als die worden gegroepeerd, kan het parlement daarover geïnformeerd worden. Eens de Vlaamse regering zich daarover heeft uitgesproken, ben ik bereid om het nieuwe voorontwerp van decreet over het Gemeentefonds in de commissie te komen toelichten. Tijdens de bespreking moet de solidariteit van alle steden en gemeenten vooropstaan. In dit Vlaams Parlement moet het algemeen Vlaams belang primeren. Ik begrijp de bezorgdheid van diegenen die op gemeentelijk niveau bestuursverantwoordelijkheden dragen, maar hier moet een totaalaanpak vooropstaan.

De voorzitter : De heer Laloo heeft het woord.

De heer Boudewijn Laloo : Ik dank de minister voor zijn antwoord. Ik wil hier zeker geen pleidooi pro domo voor Brugge houden. Ik ben op zoek naar een concrete invulling van algemene termen zoals de liberalisering. Ik hoor de minister zeggen dat 1 miljard frank bijkomend voor de centrumsteden is uitgetrokken.

Minister Paul Van Grembergen : Aanvankelijk dachten we dat geld te kunnen toewijzen op basis van de nieuwe criteria. De discussie daarover is noch hier, noch binnen de regering afgerond. Bijgevolg zullen we dat geld dat uit de provinciale middelen komt, nog dit jaar toewijzen aan alle steden en gemeenten, op basis van de bestaande criteria.

De voorzitter : De heer Holemans heeft het woord.

De heer Dirk Holemans : Ik ben blij met het antwoord van de minister. Eerst had ik gehoord dat men niet alleen het Gemeente- en het Investeringsfonds, maar ook het Sociaal Impulsfonds daarbij wil betrekken. Ik vreesde dat er zo minder geld zou vrijkomen voor een echt sociaal beleid. Vandaag kondigt de minister in het kader van het stedenbeleid een afzonderlijk ontwerp van decreet over de SIFplus-middelen aan. Dat kan een wezenlijke ver-

Holemans

sterking van het stedenbeleid betekenen. Enkele maanden geleden heb ik de vorige minister in een interpellatie gewezen op de noodzaak van een versterking van het stedenbeleid. In die interpellatie heb ik ook om meer overleg tussen hem en zijn federale collega gevraagd. Vandaag verneem ik dat gisteren een onderhoud heeft plaatsgevonden. Ik ben dus zeer tevreden. Er is overleg nodig over de impact van maatregelen van de verschillende regeringen op de lokale besturen. Ook is er meer overleg nodig over de aanwending van de middelen. Minister Picqué voert immers een eigen stedenbeleid. In de toekomst zouden we daarover informatie moeten krijgen.

Wat het informeren van het parlement betreft, vraag ik niet echt om van elk initiatief op de hoogte te worden gebracht. Misschien is het mogelijk dat de administratie jaarlijks een overzicht maakt van alle initiatieven. Op basis daarvan kan dan een zinnige discussie worden gevoerd.

De voorzitter : Minister Van Grembergen heeft het woord.

Minister Paul Van Grembergen : Er is hier een opmerking gemaakt op basis van de ervaring in Gent. De stad Gent heeft een belastingvermindering doorgevoerd, maar tegelijk geldt aan de Vlaamse regering en het Vlaams Parlement gevraagd. In het nieuwe decreet over het Gemeentefonds zal de fiscaliteit een parameter zijn. Gemeenten die doelbewust de gemeentelijke fiscaliteit verminderen en zo een soort van 'verluxemburgering' doorvoeren, zullen we niet belonen. We zullen die aanpak terugdringen, want de fiscaliteit zal een parameter zijn in het nieuwe decreet op het Gemeentefonds.

Wat het Waarborgfonds van het Sociaal Impulsfonds betreft, zijn we op basis van verslagen en analyses van wat de gemeenten precies ondernemen, tot het beluit gekomen dat het om reguliere keuzen gaat. We moeten dat niet afzonderlijk bekijken, maar het opnemen in het reguliere beleid en het reguliere budget van de gemeenten. Hoe dan ook komt er een nieuw decreet over de specifieke middelen van het Sociaal Impulsfonds. Daarin zal meer dan één parameter worden opgenomen, alle maatschappelijke parameters zullen aan bod komen. We zullen die discussie in het najaar voeren.

Ik wil nog iets zeggen over het gesprek met de federale regering. Er werd afgesproken dat een stad niet aan zowel de gewestelijke als de federale over-

heid geld mag vragen voor dezelfde zaken. Complementariteit is natuurlijk wel toegelaten. Er zal worden overlegd om ervoor te zorgen dat alles correct verloopt. Dubbel gebruik van de bestaande voorzieningen zal in het vervolg niet meer mogelijk zijn.

Met redenen omklede moties

De voorzitter : Door de heer Laloo, mevrouw Heeren en de heer Van der Poorten en door mevrouw Guns, de heren De Cock, Holemans en mevrouw Baeke werden tot besluit van deze interpellatie met redenen omklede moties aangekondigd. Ze moeten zijn ingediend uiterlijk om 17 uur op de tweede werkdag volgend op de sluiting van de vergadering.

Het parlement zal zich daarover tijdens een volgende plenaire vergadering moeten uitspreken.

Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van mevrouw Hilde De Lobel tot de heer Paul Van Grembergen, Vlaams minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Huisvesting en Ambtenarenzaken, over de opportuniteit van de externe auditcommissie voor het OCMW

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van mevrouw De Lobel tot de heer Van Grembergen, Vlaams minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Huisvesting en Ambtenarenzaken, over de opportuniteit van de externe auditcommissie voor het OCMW.

Mevrouw De Lobel heeft het woord.

Mevrouw Hilde De Lobel : Mijnheer de minister, volgens artikel 93 bis paragraaf 1 van de OCMW-wet moest begin januari door de gouverneur per OCMW een uit ambtenaren bestaande externe auditcommissie worden opgericht. Dat is evenwel niet gebeurd. Bij de betrokken diensten heerst grote onzekerheid. De provincie Antwerpen heeft extra personeel aangeworven, maar dit wordt op andere diensten ingezet, omdat de opportuniteit van de externe auditcommissies door de Vlaamse overheid in vraag wordt gesteld, naar men zegt. Een korte rondvraag leert dat volgens de ene ontvanger de auditcommissies werden afgeschaft, hoewel ze nooit zijn opgericht, terwijl een andere OCMW-secretaris verklaart af te wachten, omdat

De Lobel

hem officieel nog niets werd meegedeeld. Een derde persoon verwijst dan weer naar de verantwoordelijkheid van de provincies.

Mijnheer de minister, hoe komt het dat iedereen er blijkbaar van overtuigd is dat de commissies werden afgeschaft, hoewel officieel niets werd meegedeeld? Worden er officieuze mededelingen gedaan, en zo ja, hoe bindend zijn die?

Kunnen of moeten de plaatselijke overheden besluiten dat het in vraag stellen van de externe auditcommissies meteen ook hun feitelijke afschaffing inhoudt?

Welke plannen hebt u met de externe auditcommissies? Als ze er niet komen, zal er dan worden voorzien in een andere vorm van extern toezicht op of begeleiding van de OCMW's, en zo ja, op welk niveau?

Wat zal er gebeuren met het personeel dat de provincies hebben aangeworven met het oog op de externe auditcommissies, als die laatste niet worden opgericht?

De voorzitter : Minister Van Grembergen heeft het woord.

Minister Paul Van Grembergen : Mevrouw De Lobel, uw vragen zijn begrijpelijk. Er heerst inderdaad verwarring over dit onderwerp.

De externe audit werd bij decreet van 17 december 1997 ingeschreven in de organieke regelgeving van de OCMW's. De manier waarop deze externe audit moet worden georganiseerd, werd geregeld door het besluit van dezelfde datum.

Momenteel zijn de bevoegdheden inzake de OCMW's verdeeld tussen minister Vogels en mijzelf. Minister Vogels is verantwoordelijk voor bijstand aan personen, met uitzondering van de uitoefening van het administratief toezicht op het OCMW. Dit betekent dat minister Vogels verantwoordelijk is voor de regelgeving terzake. Zij is ook bevoegd voor de organisatie van de externe audit. Aangezien ik verantwoordelijk ben voor het toezicht op de OCMW's, en toezicht toch in zekere mate verband houdt met externe audit, zal ik toch antwoorden op deze vraag.

Het decreet van 17 december 1997 bepaalt dat de gouverneur zich moet uitspreken over de goedkeuring van de jaarrekening. Deze beslissing deelt hij

mee aan de gemeenteraad, de raad voor maatschappelijk welzijn en de ontvanger, samen met zijn eventuele opmerkingen en het verslag van de externe auditcommissie. Uit deze bepaling blijkt dat audit en toezicht verband houden met elkaar.

Het is onjuist dat de externe audit werd afgeschaft. Dat zou trouwens alleen mogelijk zijn door een wijziging aan het decreet, en zoals gezegd is dat een bevoegdheid van minister Vogels. Het is wel juist dat er momenteel te weinig personeel is om de audit uit te voeren. In tegenstelling tot wat u zegt, gaat het niet om personeel van de provincie maar om personeelsleden van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, die als commissarissen van de Vlaamse regering de gouverneurs moeten ondersteunen in hun taak.

Gezien dit personeelsprobleem zal de Vlaamse regering bij de voorbereiding van de begroting 2002, knopen moeten doorhakken. Bij die beslissingen zal uiteraard ook het instrument van de audit zelf in de besluitvorming worden betrokken.

Mevrouw Hilde De Lobel : Mijnheer de minister, ik dank u dat u wilde antwoorden op een vraag over een onderwerp dat op de grens van uw bevoegdheid ligt.

Ik neem nota van het feit dat de provincie Antwerpen onmogelijk personeel kan hebben aangeworven voor de externe auditcommissie. Blijkbaar heb ik verkeerde informatie gekregen.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van mevrouw Hilde De Lobel tot de heer Paul Van Grembergen, Vlaams minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Huisvesting en Ambtenarenzaken, over het inzagerecht en het bezoekrecht van OCMW-raadsleden

Vraag om uitleg van mevrouw Hilde De Lobel tot de heer Paul Van Grembergen, Vlaams minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Huisvesting en Ambtenarenzaken, over de geheimhoudingsplicht van OCMW-raadsleden

De voorzitter : Aan zijn de orde zijn de samengevoegde vragen om uitleg van mevrouw De Lobel tot de heer Van Grembergen, Vlaams minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Huisvesting en Ambtenarenzaken, over het inzagerecht en het be-

Voorzitter

zoekrecht van OCMW-raadsleden, en over de geheimhoudingsplicht van OCMW-raadsleden.

Mevrouw De Lobel heeft het woord.

Mevrouw Hilde De Lobel : Mijnheer de minister, mijn schriftelijke vragen over deze onderwerpen waren wellicht nogal technisch. Ze werden afgewezen omdat ze juridische en administratieve informatie zouden betreffen. Dat was echter naast de kwestie. Ik heb deze vragen gesteld precies omdat de beschikbare informatie wijst op grote interpretatieverschillen en verwarring. De VVSG heeft een overzicht uitgegeven van alle vragen en antwoorden over deze materie van de voorbije tien jaar. Daaruit blijkt dat er een enorme warboel is ontstaan en dat tal van antwoorden elkaar tegenspreken. Daarom leek het mij een goed idee dat u uw standpunt bekendmaakte, ten behoeve van alle betrokkenen.

Een eerste reeks problemen betreft de geheimhoudingsplicht van de OCMW-raadsleden. Niemand stelt in vraag dat de geheimhoudingsplicht volledig geldt voor persoonlijke dossiers zoals steunaanvragen. Er worden echter ook heel wat beleidsbeslissingen genomen bij de OCMW's. Het is onduidelijk in welke mate de geheimhoudingsplicht daarvoor geldt.

Mijnheer de minister, hoever strekt de geheimhoudingsplicht van de raadsleden inzake de algemene beleidsbeslissingen van het OCMW ? Mogen raadsleden deze beslissingen publiek bekendmaken, zonder evenwel de inhoud van de besprekingen en het verloop van de stemming mee te delen ? Zijn raadsleden na de doorsturing van de beslissingen overeenkomstig artikel 111 van de OCMW-wet nog onderworpen aan de geheimhoudingsplicht ? Mogen raadsleden de algemene beleidsvisie van het OCMW publiek bekendmaken ?

Een tweede reeks vragen betreft het inzage- en bezoekrecht. Ook op dit vlak zijn er heel wat problemen. Als raadsleden om bepaalde informatie vragen, wordt er vaak geschermd met de geheimhoudingsplicht om hun die te ontzeggen. Deze moeilijkheden zijn het grootst bij de verzelfstandigde ziekenhuizen en instellingen, omdat het bijzonder onduidelijk is welke zeggenschap de OCMW-raadsleden hierover hebben.

Mijnheer de minister, tot wie moet een OCMW-raadslid zich wenden als zij of hij van het inzage- of bezoekrecht gebruik wil maken ? Komt die beslis-

sing toe aan het Bureau of aan de secretaris ? Moet de aanvraag in het geval van een verzelfstandigde instelling worden gericht aan de OCMW-raad of aan het bestuur van de instelling in kwestie ? Mogen OCMW-raadsleden verzelfstandigde instellingen bezoeken om informatie in te winnen of controle uit te oefenen ? Hebben ze het recht om daarbij vragen te stellen aan het personeel ?

Behoren medische dossiers tot het toepassingsgebied van artikel 36 van de organieke wet over het OCMW ? Dit lijkt een eigenaardige vraag, want iedereen weet dat dergelijke dossiers onder het medisch beroepsgeheim vallen. Deze vraag is echter een reactie op het antwoord van een federale minister op een schriftelijke vraag, waaruit blijkt dat ook voor medische dossiers het inzagerecht geldt. Dit antwoord is nooit herroepen. Hebben de OCMW-raadsleden het recht om de notulen in te zien van het overlegcomité gemeente-OCMW ? Hebben de raadsleden inzagerecht in de stukken bestemd voor het Bureau ?

De voorzitter : Mevrouw De Martelaer heeft het woord.

Mevrouw Ann De Martelaer : Geachte collega's, ik heb met de steun van de meerderheidspartijen een voorstel van decreet ingediend over de openbaarheid van vergadering bij het OCMW. Momenteel wordt het beleid van het OCMW achter gesloten deuren bepaald. Volgens ons voorstel zouden de beleidsvergaderingen van het OCMW openbaar moeten worden gemaakt. Ik hoop dat we deze aan gelegenheid nader kunnen bespreken in de herfst.

De voorzitter : Minister Van Grembergen heeft het woord.

Minister Paul Van Grembergen : Mevrouw De Lobel, dit is geen eenvoudig onderwerp. Er wordt soms nogal sloganesk gesproken over deze problematiek. De openbaarheid van bestuur geldt voor alle burgers, en a fortiori voor bestuursmandatarissen. Aan de andere kant moet ook de persoonlijke levenssfeer worden geëerbiedigd. De ambtenaren mogen dit argument niet misbruiken om gegevens niet te verstrekken die ze normaal bekend zouden moeten maken, en de mandatarissen moeten hun inzagerecht op een deontologisch correcte manier gebruiken. De verantwoordelijkheid ligt dus in beide kampen. Zowel aan de ene als aan de andere zijde kunnen de zaken verkeerd worden ingeschat.

Aangezien alle vragen over hetzelfde onderwerp gaan, verkies ik een algemeen antwoord te geven. De wettelijke grondslagen van het beroepsgeheim

Van Grembergen

zijn artikel 458 van het Strafwetboek en het derde lid van artikel 36 van de OCMW-wet.

Volgens artikel 458 van het Strafwetboek zijn alle personen die uit hoofde van hun staat of beroep kennis dragen van geheimen die hun zijn toevertrouwd en deze bekendmaken, strafbaar. Men vergeet wel eens dat zo'n ongeoorloofde bekendmaking strafbaar is. Ik benadruk het belang van dit artikel.

Volgens het derde lid van artikel 36 van de OCMW-wet zijn de leden van de OCMW-raad verplicht tot geheimhouding. Het is van belang dat de geheimhoudingsplicht slaat op geheimen en niet op alle informatie. In de rechtsleer wordt dit begrip omschreven als 'de voor derden ongekende feiten waargenomen in de uitoefening van het beroep, welke van die aard kunnen zijn de eer, de eerbied, de goede naam van de hulpvrager aan te tasten of de feiten waarvan de hulpvrager het niet onthullen uitdrukkelijk of stilzwijgend heeft gevraagd.' Elk woord heeft zijn belang in deze omschrijving.

Het derde lid van artikel 36 van de OCMW-wet mag echter niet los worden gezien van artikels 31 en 33, paragraaf 2 van diezelfde wet.

In het arrest Jaumotte van de Raad van State, nummer 43.823 van 14 juli 1993, stelt de Raad 'dat overeenkomstig artikel 31 de vergaderingen van de raad voor maatschappelijk welzijn met gesloten deuren moeten worden gehouden ; dat artikel 33, paragraaf 2 de geheime stemming voorschrijft wanneer het om personen gaat ; dat deze regels tot doel hebben in hoofde van de leden voor maatschappelijk welzijn de onafhankelijkheid en de vrije uitoefening van het recht om te stemmen te verzekeren ; dat de artikelen 31 en 33, paragraaf 2, samengelezen met artikel 36, lid 3, betekenen dat de inhoud van de beraadslagingen en van de stemming niet wordt bekendgemaakt'. In het arrest ging het erom of een raadslid aan een steunaanvrager een brief mocht sturen met de mededeling dat de steunaanvrager mee dankzij de stem van het raadslid steun had gekregen.

Uit het voorgaande leid ik de volgende beleidslijnen af. De inhoud van het debat tijdens de vergadering en het stemgedrag mag niet worden bekendgemaakt, maar de beslissing zelf wel. Sommige OCMW-raadsleden zeggen de betrokkene graag dat ze zijn of haar steunaanvraag hebben gesteund. Dat is tegen de regels. Men zal in het vervolg aan die verleiding moeten weerstaan. Er mogen geen

gegevens openbaar worden gemaakt die van aard kunnen zijn de eer, de eerbied, of de goede naam van de hulpvrager aan te tasten. Dat geldt ook voor aanvragers waarvan het algemeen bekend is dat ze absoluut geen goede naam hebben. Dit doet geen afbreuk aan de juridische benadering van het gegeven. De hulpverlener heeft uitdrukkelijk of stilzwijgend gevraagd om die informatie niet te onthullen. Dit betekent tevens dat men zonder problemen kan communiceren over de algemene visie van het OCMW, over de algemene beleidsbeslissingen en over beslissingen die niets met de individuele dossiers te maken hebben. Enkel over het gevoerde debat en over het stemgedrag mogen de raadsleden niets zeggen. Ik heb daarnet al een aantal gegevens vermeld waarover men al evenmin mag communiceren.

Mevrouw De Lobel, ik zal ook uw vragen over het inzagerecht omstandig beantwoorden. Tevens zal ik u dat antwoord schriftelijk overmaken.

Tot wie moet een OCMW-raadslid zich wenden indien hij van de bepalingen van bovengenoemde artikelen gebruik wil maken ?

U verwijst hier naar de artikelen 30 en 36 van de OCMW-wet. Krachtens artikel 30 moeten, naar aanleiding van de bijeenroeping van de OCMW-raad, de volledige dossiers ter beschikking liggen op de zetel van het OCMW. Krachtens artikel 36 hebben de leden van de raad het recht om ter plaatse kennis te nemen van alle akten, stukken en dossiers betreffende het OCMW. In ruimere zin wordt hieraan het informatie- en controlerecht gekoppeld. Op grond van artikel 45 van de OCMW-wet, dat bepaalt dat de secretaris de administratie leidt, het hoofd van het personeel is en het archief bewaart, moet een raadslid een vraag om inzage of een vraag om een bezoek aan de OCMW-diensten of aan de instellingen te brengen, aan de secretaris richten. De secretaris kan deze vraag voor verder gevolg eventueel doorsturen naar de leidinggevende ambtenaar van de dienst of van de instelling. De secretaris vormt in dit geheel het centrale punt.

In functie van de concrete uitoefening van dit recht kan de OCMW-raad in het huishoudelijk reglement bepaalde zaken vastleggen. In het huishoudelijk reglement kan men bepalen op welke uren dit kan gebeuren, met wie de raadsleden een afspraak moeten maken of hoelang op voorhand de raadsleden hun vraag moeten stellen. Het huishoudelijk reglement mag de rechten van de raadsleden evenwel niet beknotten.

Van Grembergen

Mogen de OCMW-raadsleden instellingen, zoals ziekenhuizen en rusthuizen, van het OCMW bezoeken om informatie te vergaren of om controle uit te oefenen ?

Op vraag nummer 248 van 15 juli 1996 van Vlaams volksvertegenwoordiger Johnny Goos heeft de destijds bevoegde minister geantwoord dat het evident is dat een raadslid de kans moet krijgen om een of meerdere instellingen van het OCMW te bezoeken om een preciezer beeld te krijgen van de werkzaamheden van deze instellingen. In het arrest Buse, nummer 12.047, van 4 november 1966 stelt de Raad van State nochtans dat de OCMW-raad een collegiaal orgaan is, zodat een individueel raadslid uit zijn lidmaatschap geen individuele rechten put.

Ik treed het standpunt van de toenmalige minister volledig bij. Vergeleken met 1966 is het maatschappijbeeld grondig veranderd. Het recht van informatie is een grondwettelijk en een internationaal recht. De verscheidene openbaarheidswetgevingen bieden de burger verregaande mogelijkheden om het bestuur te controleren. Van de overheid wordt verwacht dat ze effectief, efficiënt, zuinig en kwalitatief goed bestuurt.

Ten gevolge van deze principes moet de openbaarheid maximaal worden gegarandeerd. Rekening houdend met deze tendensen moeten de raadsleden zich via verschillende kanalen kunnen informeren. Dit betekent dat het bezoekrecht wel degelijk een individueel recht is. Het raadslid moet de diensten van het OCMW kunnen bezoeken. Dit geldt eveneens voor de instellingen die van het OCMW afhangen en geen aparte rechtspersoon zijn.

Ik wil hier wel benadrukken dat het om informatieve bezoeken moet gaan. Voor een echte inspectie heeft men wel degelijk een volmacht van de OCMW-raad nodig. Op dit punt vind ik het standpunt van de Raad van State nog steeds toepasselijk. De mogelijkheden om bepaalde plaatsen te bezoeken en om informatie te vergaren, moeten volledig worden ingevuld. Aangezien sommige raadsleden een persoonlijke inspectie voor ogen hebben, dient dit evenwel te worden genuanceerd.

Wat de verenigingen betreft die wel een afzonderlijke rechtspersoon zijn, is het aan het afgevaardigd raadslid of aan de afgevaardigde raadsleden om de nodige informatie te vergaren. Hiertoe kan het raadslid of kunnen de raadsleden een uitdrukkelijke instructie van de OCMW-raad krijgen. Uiteraard

mag een raadslid geen misbruik maken van het bezoekrecht. Om die reden vind ik het belangrijk dat de OCMW-raden in een duidelijk huishoudelijk reglement voorzien. De vraag is waar het inwinnen van informatie eindigt en het inspecteren begint.

Hebben de OCMW-raadsleden daarbij het recht om vragen te stellen aan de personeelsleden ?

Overeenkomstig het reeds geciteerde artikel 45 van de OCMW-wet leidt de secretaris de administratie en is hij het hoofd van het personeel. In beginsel is het daarom de secretaris die aan de raadsleden de nodige toelichtingen verstrekt. Uiteraard kunnen andere personeelsleden aanvullende informatie geven. Naargelang de grootte van het OCMW en rekening houdend met de beleidscultuur, zal de secretaris in de praktijk niet bij elk bezoek aanwezig kunnen zijn.

Bepaalde raadsleden stellen vragen aan een personeelslid in de hoop een antwoord te krijgen dat tegenstrijdig is met het antwoord dat men op een ander niveau of van een ander personeelslid heeft gekregen. Op die manier hopen bepaalde raadsleden te kunnen aantonen dat het OCMW in kwestie een grote soep is. In feite is de eenheid van antwoord de basis. De vragen aan personeelsleden zouden via de secretaris moeten worden gesteld.

Ik weet dat bij bepaalde raadsleden een andere cultuur is gegroeid. Ze willen de tegenstelling tussen de verklaringen van bepaalde diensten of van bepaalde personeelsleden aantonen. Om die reden vind ik het belangrijk dat de OCMW-raad dit in een huishoudelijk reglement vastlegt. In dit kader lijkt het me bovendien wenselijk dat de secretaris, in samenspraak met de diensten, zelf een dienstorder opstelt. Indien het een gewoon informatief bezoek betreft, mogen de vragen uiteraard enkel een informatief karakter hebben.

Mogen de raadsleden de mening van het personeel vragen in verband met de organisatie van het OCMW ?

Zoals ik reeds heb gezegd, heb ik er geen bewaar tegen dat een raadslid aan het personeel informatieve vragen stelt over de werking van de dienst. Het moet dan uiteraard gaan om het verstrekken van praktische inlichtingen en niet om het beoordelen van sommige aspecten van de organisatie. Betreft het hier veeleer een controle of een inspectie, dan heeft men als raadslid een uitdrukkelijke volmacht van de OCMW-raad nodig. In dat geval is

Van Grembergen

de aanwezigheid van de secretaris of van zijn afgevaardigde noodzakelijk.

Vallen de medische dossiers onder het toepassingsgebied van artikel 36 van de OCMW-wet ?

Ook wat dit betreft, vormt het reeds geciteerde artikel 36 van de OCMW-wet het uitgangspunt. De raadsleden hebben het recht om alle akten, stukken en dossiers betreffende het OCMW in te zien. Dit wetsartikel is echter niet absoluut. Op grond van artikel 8 van het EVRM en van artikel 22 van de Gecoördineerde Grondwet heeft eenieder het recht op de bescherming van zijn privé-leven. De bescherming van het privé-leven betreft onder meer de medische gegevens van patiënten of residenten.

Het betreft hier zeer gevoelige gegevens. De wet van 8 december 1992 betreffende de bescherming van de persoon ten aanzien van de verwerking van persoonsgegevens voorziet hieromtrent in een aantal bijzondere bepalingen. Tot op heden kan een patiënt zelfs zijn eigen medische gegevens niet inzien. Het recht van inzage van de raadsleden weegt niet op tegen het recht op privacy. In de regelgeving weegt de privacy sterker door dan het inzage-recht en de openbaarheid. De niet-medische gegevens van het medisch dossier, namelijk de inlichtingen van algemene, administratieve en financiële of boekhoudkundige aard, vallen wel onder het inzage-recht van de raadsleden. Dit omvat, bijvoorbeeld, de eventuele onbetaalde facturen.

Hebben de OCMW-raadsleden het recht om de notulen in te zien van de vergaderingen van het overlegcomité tussen gemeente en OCMW ?

Krachtens artikel 36 van de OCMW-wet hebben de raadsleden het recht om de notulen van het overlegcomité in te zien. Het gaat immers om stukken die te maken hebben met het bestuur van het OCMW of daar een invloed op kunnen hebben.

Bij het overleg tussen gemeente en OCMW zijn beide secretarissen trouwens meestal aanwezig. Soms worden de verslagen van die vergaderingen door de voorzitter van het OCMW opgemaakt en door het gemeentebestuur conform verklaard. Indien het gemeentebestuur het niet eens is met de interpretaties van de verslaggever, dan zal opnieuw overleg ontstaan en zullen hier opnieuw notulen van worden opgemaakt. Die notulen behoren tot het officiële bestuursinstrumentarium en zijn bijgevolg aan de openbaarheid onderworpen. Om die-

zelfde reden is het de raadsleden ook toegestaan om de dossiers van het overlegcomité in te zien. In dit verband dient men wel rekening te houden met artikel 7 van het KB van 21 januari 1993. Met betrekking tot de bijeenroeping van het overlegcomité stelt dit artikel dat de volledige dossiers vijf vrije dagen voor de vergadering ter beschikking worden gesteld van de leden van het overlegcomité. Dit betekent dat de andere raadsleden de dossiers pas na de vergadering van het overlegcomité zullen kunnen inkijken.

Hebben raadsleden het recht om stukken van het vast bureau van het OCMW in te zien ?

Artikel 36 van de OCMW-wet stelt dat de leden van de raad het recht hebben om ter plaatse kennis te nemen van alle akten, stukken en dossiers betreffende het OCMW. De raadsleden kunnen de stukken echter pas inzien na de vergadering van het vast bureau.

De voorzitter : Mevrouw De Lobel heeft het woord.

Mevrouw Hilde De Lobel : Ik wil de minister bedanken voor zijn omstandig antwoord. Ik denk dat de tekst, die de minister me nog zal bezorgen, op het terrein heel wat onzekerheden zal wegnemen.

Over de geheimhoudingsplicht wil ik de minister toch nog een bijkomende vraag stellen. De minister heeft daarnet het onderscheid gemaakt tussen steunaanvragen en algemene beleidsbeslissingen. De algemene beleidsbeslissingen mogen wel bekend worden gemaakt. Dit geldt blijkbaar niet voor de inhoud van het debat en voor het stemgedrag. Mag ik daaruit afleiden dat de stemverhouding binnen een OCMW-raad die over de opheffing van een ziekenhuis heeft gestemd niet bekend mag worden gemaakt ?

Minister Paul Van Grembergen : Dat klopt. Het opstellen van een huishoudelijk reglement in de OCMW-raden lijkt me zeer belangrijk. Op dit vlak is er nog veel werk aan de winkel. Ofschoon dit huishoudelijk reglement eventueel aan de algemene regelgeving dient te worden getoetst, zou het op die manier mogelijk zijn om zowel de rechten en de mogelijkheden als de plichten en de deontologie van de raadsleden exact te bepalen.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Interpellatie van mevrouw Veerle Heeren tot de heer Paul Van Grembergen, Vlaams minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Huisvesting en Ambtenarenzaken, over de financieringsstromen in en de organisatie van de socialehuisvestingssector

De voorzitter : Aan de orde is de interpellatie van mevrouw Heeren tot de heer Van Grembergen, Vlaams minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Huisvesting en Ambtenarenzaken, over de financieringsstromen in en de organisatie van de socialehuisvestingssector.

Mevrouw Heeren heeft het woord.

Mevrouw Veerle Heeren : Mijnheer de voorzitter, dit thema is hier de voorbije maanden al geregeld aan bod gekomen. Aangezien ik recent enkele mensen over een studie inzake financieringsstromen heb horen praten, vind ik het toch opportuun om hier enkele vragen te stellen.

Velen onder ons streven naar de realisatie van koop- en huurwoningen. Daarvoor hebben we niet enkel een behoorlijke organisatie nodig, maar ook een duidelijk zicht op de financieringsstromen. Tenslotte heeft men voor de realisatie van dergelijke ambities voldoende financiële middelen nodig. Deze middelen komen jaarlijks aan bod bij de begrotingsbesprekingen en -wijzigingen.

De vraag is natuurlijk hoe men die financiële stromen op een adequate manier kan aanwenden. De efficiëntie van de organisatie van de hele sector is hierbij een primordiaal gegeven.

De voorbije weken is in heel wat krantenartikelen herhaaldelijk verwezen naar de investeringen in de sector. 20 miljard frank is uiteraard een bedrag dat tot de verbeelding spreekt. Er zijn dan ook heel wat vragen gerezen bij de aanwending van die middelen. Hoe vindt die geldstroom zijn weg naar de verschillende initiatieven in Vlaanderen ? Hoe worden die middelen ter plaatse aangewend ?

Ik zou hier even dieper willen ingaan op de studie van PricewaterhouseCoopers. Het studiebureau zou hiervoor zes miljoen frank ontvangen. Dat is geen gering bedrag. Als ik het goed heb begrepen, is de studie nog niet officieel vrijgegeven. Aangezien heel wat mensen bij het overleg betrokken waren, circuleert de studie evenwel al in de sector. De titel van de studie is 'Evaluatie en optimalisatie van een aantal financieringsstromen met betrekking tot de sociale huisvesting'. Het eerste eindrapport dateert van 18 april 2001. Het tweede eindrapport dateert blijkbaar van 23 april 2001.

Ik hoop in elk geval dat de studie nog niet definitief is opgeleverd. Wanneer men de mensen om hun mening over deze studie vraagt, krijgt men veel vragen en bedenkingen te horen. Sommige mensen vinden zelfs dat de wetenschappelijke waarde van de studie in vraag moet worden gesteld. Indien dit klopt, zou Vlaanderen zes miljoen frank moeten betalen voor een studie met verrassende besluiten en incorrect verwerkte gegevens. Ik vind dit schokkend. Ik geef grif toe dat ik de studie niet helemaal heb gelezen. Het betreft hier dan ook een kanjer van haast 200 bladzijden. Ik heb de tekst wel diagonaal doorgenomen. Hoewel het hier een zeer technische materie betreft, springen een aantal zaken onmiddellijk in het oog.

Het lijkt wel alsof de onderzoekers eerst de conclusie hebben geschreven en dan een manier gezocht hebben om die conclusie in te kleden. Het komt erop neer dat de overheid incompetent is en dat de privé-sector het veel beter zou doen. De studie pleit voor PPS en voor privatiseringen. Volgens de studie zijn privé-projecten beter, goedkoper, socialer en efficiënter. Ze geeft echter geen argumenten om deze stellingen aan te tonen. De alternatieven worden niet eens aan het bestaande budget getoetst. Vooral wat de SHM's betreft, heb ik de indruk dat de onderzoekers de organisatie van de sector onvoldoende kennen. Ik weet trouwens niet eens of dit onderzoek door wetenschappers is verricht.

De studie pleit voor een overdracht van de huursector aan de sociale verhuurkantoren. Men mag echter niet vergeten dat de sociale verhuurkantoren momenteel 2.500 woningen beheren en dat de huursector de voorbije jaren 128.000 woningen heeft gebouwd. Dit komt in de studie op geen enkele wijze aan bod. De studie bevat geen kostenbatenanalyse van de sociale verhuurkantoren of van de sociale woonwinkels.

Ik haal deze voorbeelden hier aan omdat de studie bepaalde zaken totaal uit hun context ruikt. Ik hoop dan ook dat deze studie nog niet is opgeleverd en dat ze nog kan worden bijgestuurd. Ik vind echter dat voor een eventueel bijkomend onderzoek niet moet worden betaald. Voor zes miljoen frank moet een studiebureau fatsoenlijk werk kunnen afleveren.

Ik weet niet of ik het hier over dezelfde studie heb als mevrouw De Martelaer vorige week. Ik weet wel dat deze studie overal circuleert. Ik wil gerust mijn eigen exemplaar ter beschikking stellen. Men mag echter niet vergeten dat deze studieresultaten nog niet officieel zijn. Het betreft hier een versie

Heeren

die men binnen de sector kan krijgen omdat heel wat mensen van verschillende maatschappijen in de klankwerkgroep zaten. Het gaat met andere woorden niet om een document dat niet mag worden gezien.

Ik zou even willen proberen om deze studie te synthetiseren in een drietal vragen over de financiering. Ik ben ervan overtuigd dat dit onderwerp in het najaar, bij de bespreking van de reorganisatie van de sector, opnieuw aan bod zal komen.

Er is een initiatief genomen over de financieringsstromen in de huisvestingssector. Zijn er nog andere ?

Ik wil nog iets zeggen over de koopsector. In de studie heeft men het over het investeringsprogramma voor de koopsector. Er komen bijzondere sociale leningen die een sociaal voordeel voor de gebruiker opleveren. We moeten ons wel afvragen of dit geen oneigenlijk gebruik van de middelen betekent. In de begroting is geen sprake van gesubsidieerde sociale leningen voor de koopsector. In hoeverre kunnen de activiteiten van de socialekoopsector worden gesubsidieerd ? Op het terrein zijn er maatschappijen die maar al te graag zouden worden geprivatiseerd. Het gaat om maatschappijen wiens rekening-courant goed is gespijsd en die veel gronden hebben. Spijtig genoeg zijn er in Vlaanderen ook maatschappijen die weinig middelen hebben. Als ze worden geprivatiseerd, zullen de sociale voordelen die dat soort van maatschappijen kunnen aanbieden, verdwijnen.

Ten slotte wil ik het hebben over de fusies van de bouwmaatschappijen. Ik denk dat u terecht uw oproep hebt gedaan. Dat zal worden gekoppeld aan de reorganisatie van de sector ; aan de optimalisatie van de efficiëntie. Ik ben er samen met u van overtuigd dat het allemaal veel beter kan. Weet u al hoe u dit zult aanpakken, en welke rol de VHM daarin zal spelen ? De rol van het Vlaams Woningfonds is ook niet onbelangrijk. Misschien spreken we daar te weinig over omdat we er onvoldoende impact op hebben. Het Vlaams Woningfonds doet zinvol werk en heeft enorme reserves. Spijtig genoeg is het geen VOI, en heeft de overheid er geen directe impact op. Toch moeten we deze organisatie in het debat betrekken.

De voorzitter : Mevrouw De Martelaer heeft het woord.

Mevrouw Ann De Martelaer : De interpellatie van mevrouw Heeren gaat ten dele over de studie waar ik vorige keer naar heb gevraagd. Ik heb het daar moeilijk mee. Aan het parlement is de studie beloofd. In het verslag staat dat die op 12 mei moest zijn opgeleverd. Het is nu begin juli. Ik vind het een spijtige zaak dat de tekst wel in de wandelgangen wordt verspreid, maar niet aan de leden van de commissie wordt bezorgd. Dat misnoegt me.

De voorzitter : Ik denk dat we uw verontwaardiging delen. Misschien licht de minster hier een tipje van de sluier op.

Minister Van Grembergen heeft het woord.

Minister Paul Van Grembergen : Men moet de studie met mij nog bespreken, en dat is een van de redenen waarom ze nog niet is rondgedeeld. Eens ze is rondgedeeld, ontstaat immers de indruk dat ze mijn goedkeuring wegdraagt. Ik wil dat pas doen als ik ze heb bestudeerd.

De financiële stromen binnen het programma Huisvesting behelzen zowel subsidies voor particulieren als subsidies voor huisvestingsactoren. Ik neem aan dat u vooral de subsidies bedoelt die het Vlaams Gewest toekent aan de diverse huisvestingsactoren zoals de Vlaamse Huisvestingsmaatschappij, de socialehuisvestingsmaatschappijen, het Vlaams Woningfonds, OCMW's en gemeenten.

Om deze financieringsstromen te evalueren en te optimaliseren werd – in uitvoering van de begroting 2000 – medio 2000 een algemene offerteaanvraag uitgeschreven voor een studieopdracht. De onderzochte financieringsstromen zijn de subsidiëring van sociale leningen, zowel die van de VHM als deze van het Vlaams Woningfonds, en de subsidiëring van de nieuwbouw, vervangingsbouw, renovatie en aankoop van sociale huur- en koopwoningen.

De studieopdracht is uitgevoerd door een extern bureau. Het eindrapport is op 15 juni 2001 overhandigd aan de administratie. Op 10 juli zullen de auteurs de resultaten en de bevindingen bij mij komen toelichten. Uiteraard werden in afwachting nog geen voorstellen tot optimalisatie van de financieringsstromen uitgewerkt. Als de studie is verspreid, dan is dat gebeurd onder de verantwoordelijkheid van de opstellers van de studie. Ik wens op geen enkele manier vooruit te lopen op mijn mening over de studie en de conclusies daarin.

Op verzoek van de minister-president heeft een beperkt comité, onder leiding van de interne auditor

Van Grembergen

van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, eveneens een onderzoek gevoerd naar 'het gebruik van overheidsgeld, in concreto de overheidsmiddelen die ter beschikking worden gesteld van de VHM en de socialehuisvestingsmaatschappijen'. Aangezien de minister-president de opdrachtgever van dit onderzoek is, komt het hem toe om het resultaat ervan mee te delen. Ik wens daarover dus geen verdere uitspraken te doen.

Wat de subsidiëring van nieuwbouw, vervangingsbouw, renovatie en aankoop van sociale huur- en koopwoningen betreft, is er in twee grote financieringskanalen voorzien. Enerzijds zijn er de rechtstreekse projectsubsidies, waarvan de modaliteiten geregeld zijn in de besluiten van de Vlaamse regering van 19 december 1996. Volgens dat systeem wordt een bepaald percentage van de kostprijs rechtstreeks gesubsidieerd. Het gaat om de aankoop van gronden en panden, de sloop ervan, de noodzakelijke omgevings- en infrastructuurwerken met desgevallend gemeenschapsvoorzieningen inbegrepen, en de nieuwbouw, vervangingsbouw of renovatie van sociale huurwoningen. Voor de rechtstreekse projectsubsiëring van sociale koopwoningen werd in 1999 een afzonderlijke regeling uitgewerkt die voorziet in een subsidiëring van 30 tot 40 percent van de kostprijs van socialekoopwoningen. Die subsidie moet rechtstreeks ten goede komen van de koper van de woning, want ze moet in mindering worden gebracht van de verkoopprijs. De initiatiefnemers moeten zelf het niet-gesubsidieerde gedeelte financieren : met eigen middelen, met een marktconforme lening die al dan niet via de VHM wordt afgesloten of via het gewone investeringsprogramma van de VHM.

Anderzijds is er dan het investeringsprogramma van de VHM zelf. Dat programma wordt traditioneel opgedeeld in een programma voor de huursector en een programma voor de koopsector. Voor de huursector gaat de VHM leningen op de vrije kapitaalmarkt aan. De VHM verstrekt met deze kapitalen goedkope leningen aan de socialehuisvestingsmaatschappijen. Het gaat om leningen over 33 jaar, en voor de volledige 100 percent van de bouwkost. Deze financieringswijze moet de socialehuisvestingsmaatschappij toelaten om de socialehuurwoningen te verhuren aan een 'sociale' huurder, in functie van het inkomen van de huurder.

In de koopsector zijn er vanaf het jaar 2000 twee financieringsystemen in voege. Er is het klassieke systeem waarbij de bouw van koopwoningen volledig wordt gefinancierd, via het gewone investe-

ringsprogramma en nadien wordt omgezet in hypotheccair krediet. En er is de prefinanciering tijdens de bouwfase met middelen van de sector zelf, al dan niet gevolgd door een gesubsidieerd hypotheccair krediet voor de koper of kopers. In de praktijk is er geen vrije keuze voor de socialehuisvestingsmaatschappij : de projecten worden eerst toegewezen aan het eerste systeem totdat het daarvoor beschikbaar gestelde budget opgebruikt is. Vanaf 2002 zal de bouw van socialekoopwoningen enkel nog worden gefinancierd via het tweede systeem.

De wijze van financiering is voor de socialehuisvestingsmaatschappij zelf neutraal omdat alle kosten, met inbegrip van werkings- en financieringskosten, doorgerekend worden in de uiteindelijke verkoopprijs van de woning. Welk financieringssysteem ook wordt gebruikt, nooit wordt de socialehuisvestingsmaatschappij zelf gesubsidieerd. De financieringswijze heeft uiteraard wel invloed op de thesaurie van de VHM.

Wat het investeringsprogramma betreft, kan ik het volgende zeggen. Volgens het eerste systeem – de rechtstreekse financiering op het gewone investeringsprogramma – worden aan de VHM subsidies uitgekeerd die worden berekend op basis van de bedragen betaald tijdens de bouw van de groepsbouwoningen. Bij de verkoop van de woningen moet het geïnvesteerde bedrag volledig worden omgezet in bijzondere sociale leningen. De berekening van het subsidiepercentage houdt rekening met een investeringsfase van twee jaar en een bijzonder sociaal krediet met een looptijd van twintig jaar.

Volgens dit systeem moeten de socialehuisvestingsmaatschappijen tijdens de opbouw een lening afsluiten die moet worden terugbetaald zodra de woning wordt verkocht. Op die lening wordt een intrest van 4 percent aangerekend voor de geldaanvragen tijdens het eerste jaar en een intrest van 6 percent voor de geldaanvragen na het eerste jaar. Die intrest wordt doorgerekend in de verkoopprijs van de woning. De VHM ontvangt hiervoor van het Vlaams Gewest kapitaalsubsidies. Die worden berekend op basis van de betalingen die de socialehuisvestingsmaatschappijen aanvragen naarmate de bouwwerken vorderen. Voor het niet-gesubsidieerd gedeelte neemt de VHM bankschulden met een gewestwaarborg van 90 percent op.

Volgens dit systeem wordt in een volledige omzetting naar een hypotheccair krediet voorzien. Dat is in de praktijk evenwel nooit het geval, want niet iedereen gaat een lening voor de volledige 100 percent van de bouwkost aan, en ook niet iedereen

Van Grembergen

gaat een lening bij de VHM aan, maar bijvoorbeeld wel bij het Vlaams Woningfonds. Het ontleenbaar bedrag is bovendien afgestemd op de totale kostprijs voor de koper, alles inbegrepen. Die kostprijs ligt uiteraard hoger dan de zuivere bouwkost.

De omzetting tot een hypothecair krediet betekent wel dat de subsidies die de VHM heeft ontvangen op basis van de betalingen tijdens de opbouw van de groepsbouwoningen, uiteindelijk in hoofdzaak moeten dienen voor de subsidiëring van het bijzonder sociaal hypothecair krediet. Of de opbouw van de woningen zelf gesubsidieerd wordt, is afhankelijk van de marktrente, het subsidiepercentage en de rentevoet die wordt aangerekend in de investeringsfase. Die rentevoet bedraagt steeds 4 of 6 procent.

Wat de prefinanciering van de groepsbouw betreft, wordt volgens het tweede systeem de opbouw van de woningen losgekoppeld van het investeringsprogramma en wordt de bouw volledig geprefinancierd met middelen van de sector zelf, van de VHM of de SHM's. De kapitaalsubsidies van het Vlaams Gewest worden dan volledig en uitsluitend aangewend voor de financiering van het hypothecair krediet dat de koper van de socialekoopwoning aangaat. De socialehuisvestingsmaatschappij kan de koper voor het gebruik van de eigen middelen dezelfde vergoeding aanrekenen als deze die voor het eerste systeem geldt, zodat de maatschappij in elk geval geen verlies lijdt.

Tijdens de bouwfase ontvangt de VHM geen subsidies en kan ze geen bankleningen opnemen. Dat kan maar zodra een hypothecair krediet voor de aankoop van de woning wordt toegekend. Volgens dit systeem wordt de VHM dus gesubsidieerd op basis van het toegekend hypothecair krediet en is het probleem van de zogenaamde 100-percentomzetting verdwenen. De opbouwfase wordt dus niet langer gesubsidieerd door het Vlaams Gewest. Voor het gewest is dit dus een besparing.

Ik neem aan dat de vraag van mevrouw Heeren over de omzetting van het investeringsprogramma in bijzondere sociale leningen op dit tweede systeem betrekking heeft. Van oneigenlijk gebruik van de middelen kan geenszins sprake zijn. Met beide systemen wordt dezelfde doelgroep bereikt, vermits de voorwaarden om een socialekoopwoning te verkrijgen en de voorwaarden om een bijzondere sociale lening te verkrijgen, gelijklopen. In de Vlaamse Wooncode is expliciet in het nieuwe systeem voorzien. Ik citeer artikel 38, § 2 : 'De VHM

kan de subsidie, bestemd voor verrichtingen voor kredietverlening en verkoop, zoals bedoeld in § 1, derde lid, volledig inzetten om kredieten te verlenen aan woonbehoeftige gezinnen en alleenstaanden, voor zover ze de realisatie van socialekoopwoningen volledig financiert met eigen middelen of met de opbrengsten van de verkoop van woningen.'

In vergelijking met het klassieke systeem biedt het nieuwe systeem duidelijk een aantal voordelen. Ik som er enkele op. De eigen financiële reserves van de koopmaatschappijen, die in totaal meer dan twee miljard frank bedragen, worden op deze wijze rechtstreeks en zinvol aangewend voor de realisatie van hun doelstellingen. De koppeling van de bouw van socialekoopwoningen aan sociale hypothecaire kredieten wordt facultatief, wat actieve maatschappijen kan toelaten om meer activiteiten te ontwikkelen, in casu de bouw van koopwoningen. Zij zijn immers in principe niet meer gebonden aan de om budgettaire redenen beperkte omvang van het investeringsprogramma in de koopsector. Er is altijd een 100-percentaanwending van het beschikbare investeringskrediet, zonder tekorten of overschotten zoals dat in het klassieke systeem wel het geval is. Het nieuwe systeem is goedkoper voor de Vlaamse overheid, zonder dat de doelgroep het verschil moet bijpassen. De geïnvesteerde geldmiddelen hebben een rollend karakter : na reservering kunnen ze steeds opnieuw worden aangewend voor dezelfde doelstelling. Uit deze summier opsomming blijkt duidelijk dat er geen sprake is van oneigenlijk gebruik. Veeleer het tegendeel is waar, er is een efficiënter en effectiever gebruik mogelijk. Het systeem van prefinanciering is superieur aan het klassieke systeem.

Hoe zit het met het onderzoek van de socialehuisvestingsmaatschappijen ? In Vlaanderen zijn 118 SHM's actief. Ik heb na mijn aantreden onmiddellijk de opdracht gegeven om alle maatschappijen aan de hand van vooraf bepaalde indicatoren en criteria te onderzoeken op de efficiëntie en de effectiviteit van hun optreden gedurende de afgelopen jaren.

Op basis van deze doorlichting zal worden bepaald welke SHM's aan een minimaal eisenpakket voldoen om door de Vlaamse overheid erkend te blijven. Ondertussen zijn een aantal maatschappijen al aan het overleggen om na te gaan in welk samenwerkingsverband ze hun doelstellingen beter kunnen realiseren. Ik zal niets opleggen als men op basis van vrijwilligheid de doelstellingen realiseert, en tot vandaag beschik ik niet over informatie dat men zou willen proberen om aan zijn verantwoor-

Van Grembergen

delijkheden te ontsnappen via inventieve maar niet ter zake doende constructies.

SHM's die niet voldoen aan de minimale criteria, zullen aangespoord – en niet verplicht -worden om te fuseren met een SHM die er wel aan voldoet. Ik wil zoveel mogelijk de keuzevrijheid van de maatschappijen respecteren. Soms liggen er ideologische motieven ten grondslag aan hun werking, en ik heb daar geen problemen mee. Net zoals dit op heden voor een regelmatig erkende SHM ook het geval is, behoren fusies steeds tot de mogelijkheden. Aangezien dit een autonome beslissing is van de algemene vergadering van een maatschappij, kan dit echter uitsluitend op vrijwillige basis. Dit geldt ook voor de aangekondigde doorlichting.

Over mogelijke fusies zijn er momenteel geen contacten met de SHM's. Indien een dergelijke operatie op stapel wordt gezet, zal mijn kabinet hierin graag bemiddelen.

Wat de relatie van de VHM met de SHM's en de rol van de VHM en het Vlaams Woningfonds betreft, verwijs ik naar de Vlaamse Wooncode, waarin deze onderwerpen uitgebreid worden besproken. Het plan voor een Beter Bestuurlijk Beleid zal ook op dit vlak gevolgen hebben. Fundamenteel zal er weinig veranderen. Wel zullen het toezicht en de controle op de socialehuisvestingsmaatschappijen van de VHM worden afgenomen en ondergebracht bij een afzonderlijke entiteit. Er komt ook één 'loket' dat alle socialewoonprojecten van alle mogelijke initiatiefnemers zal begeleiden, beoordelen en subsidiëren.

De voorzitter : Mevrouw Heeren heeft het woord.

Mevrouw Veerle Heeren : Mijnheer de minister, zoals ik al zei, is de studie nog altijd niet officieel ingediend, hoewel ze informeel al de ronde doet. Mijn voornaamste bekommernis is dat ze 6 miljoen frank kost. U zult het resultaat met eigen ogen kunnen beoordelen. Ik hoop dat de Vlaamse regering zal zorgen voor een bijsturing en dat er uiteindelijk een degelijk werkstuk wordt afgeleverd. Als er in het rapport vernieuwende of zelfs choquerende uitspraken worden gedaan, dan heb ik daar geen problemen mee. Het onderzoek moet echter wel op een wetenschappelijk correcte manier gebeuren. Er mogen geen appels met peren worden vergeleken.

Ik hoop een schriftelijke versie van uw antwoord op mijn vragen over de financiering te ontvangen,

zodat ik het nog eens rustig kan nalezen. De verplichting om leningen af te sluiten bij de VHM voor de bouw van koopwoningen is een zeer dure vorm van financiering voor maatschappijen die over voldoende courant geld beschikken. De opbrengst die de VHM incasseert door deze belegging is groter dan de interesten die ze moet betalen op de lopende rekening. In de nabije toekomst moet er in het Vlaams Parlement een debat worden gevoerd over de samenvoeging van alle budgetten en de bankfunctie van de VHM.

Mijns inziens is het mogelijk om op termijn een veel beter systeem in te voeren. Het doel is per slot van rekening nog altijd dat de gewone man zo goedkoop mogelijk een woning kan verwerven, of dat nu een koop- of een huurwoning is. Het belangrijkste is dat de voorwaarden zo gunstig mogelijk zijn. In de vorige legislatuur werd meermaals gediscussieerd over de bankfunctie van de voogdijoverheid. Ik ben ervan overtuigd dat dit onderwerp in de loop van de volgende maanden opnieuw op de agenda zal belanden.

Minister Paul Van Grembergen : Mevrouw Heeren, ik zal een verslag krijgen over de kwaliteit van het wetenschappelijk onderzoek. Als de studie te licht wordt bevonden, zal ik mijn verantwoordelijkheid nemen. Zodra het onderzoek officieel wordt ingediend, zal ik het bezorgen aan de leden van deze commissie.

Ik ben het met u eens dat de VHM geen beleggingsmaatschappij hoort te zijn. Ze mag niet optreden als bank, en heeft een welomschreven opdracht. Ze moet zorgen voor een zo goed mogelijke sociale huisvesting. Aan de andere kant moet ze zorgvuldig omspringen met haar middelen. Het onderscheid tussen een bewuste beleggingsstrategie en een goed beheer van de beschikbare middelen is niet altijd even duidelijk. Ik neem alleszins akte van uw opmerking over het verschil tussen de interesten die de VHM zelf moet betalen en de opbrengsten die ze ontvangt door leningen.

Mevrouw Veerle Heeren : Het gaat om een ingewikkeld onderwerp. Feit is dat de VHM enkel kan bestaan dankzij de opdrachten van de SHM's aan de voogdijoverheid. We zullen deze discussie ongetwijfeld voortzetten in de herfst.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

– *Het incident wordt gesloten om 11.51 uur.*